

แผนโครงการพัฒนา 25 ลุ่มน้ำยุทธศาสตร์สลายวิกฤติน้ำอย่างยั่งยืน

ย้ายฟ้าผ่า...อธิบดีกรมน้ำบาดาล!

ข่าวพาดหัวของหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ หลังจากที่ นาย ยงยุทธ ดิยะไพรัช รมว.ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคำสั่งย้าย นายเกษม จันทจรรยาพงษ์ อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำบาดาล ไปช่วยราชการที่สำนักงาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรฯ

แน่นอน ต้นเหตุของคำสั่งน่าจะเป็นไม่พ้น ปัญหาน้ำภาค ตะวันออกพื้นที่

หลังจากที่รัฐบาลสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของชุดน้ำบาดาลขึ้นมาใช้แก้ปัญหาการ ขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากวิกฤติฝนแล้งและภัยแล้งที่ต่อเนื่องยาวนาน จนส่งผลกระทบต่อ ภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งโรงงานอยู่บริเวณชายทะเลฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะ จ.ระยอง และชลบุรี ที่มี โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายโรงงาน ต้องใช้น้ำ จำนวนมากในกระบวนการผลิต

เฉพาะแค่โรงงานปิโตรเคมี หรือโรงกลั่นน้ำมัน ก็มีความ ต้องการใช้น้ำในปริมาณที่สูงถึงกว่า 200,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อวันแล้ว ยิ่งปริมาณความ ต้องการใช้น้ำรวมของทุก โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ยิ่งแทบไม่ต้องพูดถึง เพราะมีความ ต้องการใช้น้ำสูงถึงวันละ 500,000 ลูกบาศก์ เมตร

หันมามองแหล่งวัตถุดิบซึ่งเป็น เสมือนต้นทางของน้ำที่ป้อน ให้โรงงานและพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งมี 3 อ่างเก็บน้ำหลัก

ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำดอกกราย ก็ตกอยู่ในสถานการณ์ ที่น่าห่วง ไม่สามารถผลิตน้ำได้เพียงพอ กับ ความต้องการ แถมสถานการณ์ของน้ำยังขึ้นอยู่กับสภาพ ของธรรมชาติและปริมาณของน้ำฝน ที่จะตกลงมาอีกต่างหาก

สภาวะที่เกิดขึ้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึง ปัญหาภัยแล้งที่หนักหนา สาหัสขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็น วิกฤติน้ำในที่สุด

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา กรมทรัพยากร น้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมี หน้าที่รับผิดชอบ ในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ได้มีการวางแผนทางการแก้ปัญหา ด้วยการขุดเจาะ บ่อน้ำบาดาล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ

1. สำรวจและเจาะบ่อน้ำบาดาลในบริเวณที่มีศักยภาพน้ำบาดาลสูงจำนวน 130 บ่อ พื้นที่ เขาชีโอน เขาชีจรรย์ รอบอ่างเก็บน้ำดอกกราย และที่ ต.ทับมา อ.เมือง จ.ระยอง เป้าหมาย 50,400 ลูกบาศก์ เมตรต่อวัน
2. สำรวจและก่อสร้างระบบท่อ Radial Well หรือการเจาะบ่อแบบรัศมี เพื่อรองรับปัญหาการขาด แคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง จำนวน 160 บ่อ ตามบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ จ.ชลบุรี ถึง ระยอง
3. ติดตั้งระบบบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาล จำนวน 100 บ่อ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 428 ล้านบาท

แต่จากวิกฤติน้ำซึ่งเกิดขึ้นที่ ภาคตะวันออก ส่งผลให้การดำเนินการแต่ละเฉพาะ แผนงานที่เตรียมไว้เหมือนจะสายไปแล้ว เนื่องจากปัญหาการขาดน้ำ ส่งผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

และที่สำคัญคงต้องยอมรับว่า ภัยแล้ง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

การบริหารจัดการน้ำ จึงต้องมีการปรับกันใหม่อย่างเร่งด่วน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักร ให้เห็นว่าทรัพยากรน้ำของประเทศ กำลังมีปัญหา ทั้งนี้ยังทวี

ความรุนแรง มากกว่าทุกปีที่ผ่านมา และครอบคลุมพื้นที่ทุก ภาคของประเทศไทย

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช รมว.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า กระทรวงฯ คงต้องกลับมาทบทวนการ บริหารจัดการน้ำทั้งระบบใหม่ เพื่อรองรับสภาพปัญหาภัยแล้งที่ส่งผลกระทบกลายเป็นวิกฤติน้ำ โดยวางแนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่

1. การจัดหาและการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ เพื่อตอบสนองต่อภาคเศรษฐกิจเกษตร รวมทั้งบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง

2. การบริหารจัดการลุ่มน้ำแบบผสมผสานหรือแบบบูรณาการ เช่น การผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำภายในประเทศ และการผันน้ำจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการพัฒนาชลประทานระบบท่อและเครือข่าย

“คงต้องนำแผนแม่บทพัฒนา 25 ลุ่มน้ำขึ้นมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ปัญหาทั้งระบบ การดำเนินการของ 25 ลุ่มน้ำ จะเน้นการทำงานทั้งระบบ ส่วนแรก คือ พื้นที่ฟองน้ำ สำหรับปลูกป่า ส่วนที่ 2 คือ พื้นที่เก็บน้ำและส่วนสุดท้ายคือกระจายน้ำไปสู่เกษตรกร และประชาชน ซึ่งเรายึดประชาชน และเกษตรกรเป็นเป้าหมายหลัก เพราะฉะนั้น การดูแลน้ำจะ ดูแลทั้งระบบ ซึ่งแผนแม่บท 25 ลุ่มน้ำ ไม่ได้ หมายความว่า จะต้องทำระบบท่อในเรื่องของชลประทานทั่วประเทศ ซึ่งโครงการชลประทานระบบท่อ อาจเป็นเรื่องเก่าที่เคยพูดกันไว้ แต่ ตอนนี้อการพัฒนาระบบน้ำ ต้องพัฒนาทั้งระบบ สอดคล้องกับโครงการของรัฐบาล” นายยงยุทธ ระบุถึงยุทธศาสตร์ที่จะนำมาแก้วิกฤติน้ำของประเทศ

และผลที่ได้จากโครงการพัฒนา 25 ลุ่มน้ำ จะทำให้ประชาชนมีน้ำใช้ในทุกครัวเรือน ในปี พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2551 ทุกครัวเรือนต้องมีประปาใช้ ส่วนของน้ำเพื่อการเกษตร จะมีการกระจายน้ำให้แก่เกษตรกร ในทุก พื้นที่ได้ และภาคอุตสาหกรรม โดยจะนำร่อง ที่แม่น้ำปิง แม่น้ำมูลและลุ่มน้ำภาคตะวันออกก่อน ที่สำคัญจะต้องมีการบูรณาการ ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องมากขึ้นด้วย

“นักวิชาการหรือเอ็นจีโอ ที่มีข้อสงสัยสามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคต เรื่องนี้เมื่อเราทำแผนแม่บทเสร็จ อะไรที่เป็นจุดอ่อน จุดด้อย ก็ต้องแก้ไข เพราะ ฉะนั้น ระบบชลประทานที่มีอยู่ มีจุดใดมีปัญหาส่งน้ำ ต้องแก้ไข จุดใดที่เกี่ยวกับการทุจริต ต้องมีการตรวจสอบ” รมว.ทรัพยากรธรรมชาติฯ ย้ำถึงความโปร่งใสของโครงการพัฒนา 25 ลุ่มน้ำ

ขณะที่ นายชัยพันธ์ ประภาสวัต ผอ.สถาบันเพื่อสิทธิชุมชน ระบุว่า ปัญหาการจัดการน้ำทั้งระบบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจะต้องมีข้อมูลสถิติ รวมทั้งการวิจัยภาวะธรรมชาติ โดยเฉพาะฝนแล้ง ภัยแล้ง น้ำในเขื่อน ที่เกิดขึ้นในแต่ละปีให้พร้อมกว่านี้ เหมือนกรณีการเกิดคลื่นสึนามิ หากมีการป้องกันก็จะไม่เกิดความรุนแรงขึ้น วิกฤติน้ำก็เช่นกัน สามารถแก้ไขได้

“ปัญหาคือกระทรวง ขาดการเอาใจใส่ จึงทำให้นโยบายล้มเหลว ดังนั้น ต้องวางระบบใหม่ ที่สำคัญต้องไม่สร้างปัญหาต่อ ระบบนิเวศ เช่น การคิดจะไป วางระบบ ส่งน้ำทั่วประเทศ ควร

จะต้องทบทวนรวมทั้ง การจะไปผันน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ มาใช้ ต้องไปกระทบกับชุมชน
เจ้าของพื้นที่เดิม เพราะไม่อย่างนั้นจะกลายเป็น การเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับชุมชน วิธีการ
ที่เหมาะสมคือการให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ
ทรัพยากรน้ำด้วย” นายชัยพันธุ์กล่าว

“ทีมข่าวสิ่งแวดล้อม” มองว่า เรื่องทรัพยากรน้ำ มีหลาย
กระทรวงที่เกี่ยวข้อง แต่น่าแปลกที่ปัญหาการบริหาร
จัดการน้ำ โดยเฉพาะภัยแล้ง เกิดขึ้นได้ทุกปี มากบ้างน้อย
บ้าง หรือบางปีก็เข้าขั้นวิกฤติ

น่าจะถึงเวลาแล้วที่รัฐบาล และทุกกระทรวง รวมไปถึง
ภาคเอกชน ต้องมานั่งจับเข่าคุยกัน ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วม
พลัง ทบทวนสภาพปัญหาการบริหารจัดการน้ำกันใหม่อย่าง
จริงจัง โดยมองผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

เรามองว่า การแก้ปัญหาแบบปีต่อปี อย่างเป็นอยู่ ไม่น่าจะเป็นคำตอบหรือแนวทางที่
ถูกต้อง แต่ควรจะต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งมองให้ ทะลุถึงต้นเหตุที่
แท้จริงของปัญหาวิกฤติน้ำ

การลงทุนแก้วิกฤติภัยแล้งอย่างยั่งยืนคุ้มค่ากว่าทำแบบ “ลูปหน้าปะจมูก” แต่ละปี!!!

"ทีมข่าวสิ่งแวดล้อม"

สื่อกับข่าวหน้า ๑ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 56 ฉบับที่ 17354 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2548